

FORMATION OF LABOR RESOURCES IN THE FIELD OF SMALL BUSINESS AND PRIVATE ENTREPRENEURSHIP

Ulugmuradova Nodira Berdimuradovna
SamSU PhD

Bahodirov Shohrukh Bahodir oqli
1st year master of SamSU

Annotations:

The important qualitative characteristics of small businesses and private entrepreneurship have been identified. The emphasis is on the socio-economic importance of private business and entrepreneurship.

Keywords. Labor resources, business, strategy, entrepreneurship, private property, investment climate, economic structure, property security.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев 2017 йил 7 февралдаги № УП 4947 сонли 2017-2021 йилларда Ўзбекистан Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор юналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясини (кейинги ўринларда — Ҳаракатлар стратегияси деб айтилади) тасдиқлади. Аҳоли ва тадбиркорларни ўйлантираётган долзарб масалаларни ҳар томонлама ўрганиш, амалдаги қонунчилик, ҳуқуқни қўллаш амалиёти ва илғор хорижий тажрибани таҳлил қилиш, шунингдек кенг жамоатчилик муҳокамаси натижаларини ўрганиш асосида ишлаб чиқилган мазкур ҳужжат келгусида миллий иқтисодиётимизни ривожлантириш, мамлакатимизда изчиллик билан давом этилаётган туб ислохотларнинг самарали яқун топиши учун жуда катта ижтимоий-иқтисодий аҳамият касб этади.

Ҳаракатлар стратегиясининг 3.4 бўлимида «Иқтисодиётда давлат иштирокини камайтириш, хусусий мулк ҳуқуқини ҳимоя қилиш ва унинг устувор мавқеини янада кучайтириш, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожини рағбатлантиришга қаратилган институтсионал ва таркибий ислохотларни давом эттириш» устувор вазифалардан бири эканлиги таъкидланади.

Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган йўналишлар бўйича қўйидаги устувор саналадиган вазифалар белгилаб олинган:

- хусусий мулк ҳуқуқи ва кафолатларини ишончли ҳимоя қилишни таъминлаш;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик ривожини йўлидаги барча тўсиқ ва чекловларни бартараф этиш, унга тўлиқ эркинлик бериш;
- кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликни кенг ривожлантириш учун қулай ишбилармонлик муҳитини яратиш;
- тадбиркорлик тузилмаларининг фаолиятига давлат, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва

назорат идоралари томонидан ноқонуний аралашувларнинг қатъий олдини олиш. Ҳаракатлар стратегиясида белгиланган асосий талаблардан кўриниб турибдики, Ўзбекистон Республикасида сўнгги йилларда оммавий тус олаётган майда мулк эгалари ва уларга ёлланиб ишлаётган ишчиларнинг умумий сони (кўлами) билан белгиланадиган, миллий менталитетимизнинг сифат хусусиятларидан бирига айланган хусусий бизнес ва тадбиркорликнинг ижтимоий-иқтисодий аҳамияти тобора юксалмоқда. Эътироф этишимиз жоизки, айнан мана шу тоифага мансуб фаол (ишчан) аҳоли қатлами мамлакатимиз истеъмолчиларининг эркин бозор муҳитининг жуда тез ўзгариб турган талабларига жавоб берадиган асосий эҳтиёжларини қондириш йўлида ғайрат қилиб ишламоқда. Ўзбекистон Республикасида кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг ривожлантирилиши мамлакатимизда ўзининг ҳамда ёлланма ишчиларининг моддий фаровонлиги учун моддий асос солаётган кенг кўламли майда мулк эгаларининг пайдо бўлиши ва алоҳида синф сифатида шаклланиши учун қулай муҳит яратилишига олиб келмоқда.

Кейинги йилларда республикада кичик тадбиркорлик фаолиятини ривожлантириш бўйича амалга оширилаётган ислохотлар натижасида соҳада кичик бизнес субъектлари сони 2014-2019 йилларда 36,7 %га ошган. Шундан, микрофирмалар сони 61,9 %га ошган бўлса, кичик тадбиркорлик субъектлари сони бу даврлар оралиғида 13,8 %га ошган (1-жадвал).

1-жадвал Ўзбекистон Республикасида кичик тадбиркорлик субъектлари сони (деҳқон ва фермер хўжаликларидан ташқари, бирликда)

Худудлар	2014 й.			2019 й.		
	КБ	Шундан:		КБ	Шундан:	
		Микро	Кичик		Микро	Кичик
Ўзбекистон Республикаси	213643	190320	23323	334767	308205	26562
Қорақалпоғистон Республикаси	10173	9171	1002	15298	14209	1089
вилоятлар:						
Андижон	21413	19692	1721	29876	28263	1613
Бухоро	11907	10625	1282	18639	17298	1341
Жиззах	8181	7423	758	13907	13156	751
Қашқадарё	20430	19021	1409	20675	19385	1290
Навий	6599	5914	685	10756	10061	695
Наманган	14447	12995	1452	23380	22027	1353
Самарқанд	14218	12131	2087	23841	21803	2038
Сурхандарё	10700	9483	1217	15051	13947	1104
Самарқанд	6781	6149	632	11138	10614	525
Тошкент	19971	17662	2309	34707	32041	2666
Фарғона	17954	15929	2025	28316	26325	1991
Хоразм	10344	9343	1001	15669	14550	1119
Тошкент шаҳри	40525	34782	5743	73514	64528	8986

Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик соҳаси шу хусусияти билан ижтимоий миқёсдаги боқимандаликни чегаралашга имконият яратиб беради. Хусусий тадбиркорликнинг мамлакатимиз иқтисодий ҳаётидаги муҳим роли шу билан белгиланадики, иқтисодиётнинг мазкур секторида жуда кўп сонли корхоналар, иқтисодий жихатдан фаол бўлган аҳоли қатламининг жуда катта қисми фаолият юритади. Ўзбекистонда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари улкан куч-ғайрат билан янги-янги турдаги товарларни ишлаб чиқаришга, ўз маҳсулотлари билан йирик компаниялар учун унчалик аҳамият касб этмайдиган янгидан янги бозор сегментларини эгаллашга ҳаракат қилаяпти. Кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг муҳим сифат белгиларидан бири шуки, улар инвеститсияларни жуда тез ўзлаштиради, бундан ташқари айланма воситаларнинг айланиб туриши ҳам анча юқори даражада. Ушбу секторнинг яна бир ҳарактерли жихати шундаки, кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектлари жуда юқори инвеститсион фаоллик юритишга мойил бўлишади. Бу ўз навбатида, миллий иқтисодиётнинг барча секторларида хўжалик юритиш фаолиятининг юксалишига олиб келади.

Ҳозирги даврда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликнинг роли ва аҳамиятини методологик нуқтаи назардан баҳолашда куйидаги талаблардан келиб чиқиш керак: иқтисодий нуқтаи назардан (товарлар таклифи ва уларга нисбатан мавжуд талаб; товарларнинг турлари; ушбу товарларни ҳарид қилиш учун сарфланиши мумкин бўладиган пул маблағларининг ҳажми ва ҳок.), шунингдек, соҳани ривожлантириш негизида ётган долзарб муаммоларни яхши англаш учун масалага илмий-техник ҳамда ижтимоий нуқтаи назарлардан ёндашиш зарур.

Адабиётлар рўйхати

1. “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида” Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 7 февралдаги № УП 4947 сонли Фармони.
2. Абдурахмонов Қ.Х., Муртазоев Б.Ч. Меҳнат бозори (ўқув қўлланма). – Тошкент: 1999.
3. Абдурахмонов Қ.Х. Меҳнат иқтисодиёти: назария ва амалиёт / дарслик. Қайта ишланган ва тўлдирилган. 3-нашри. – Т.: Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси «ФАН» нашриёти давлат корхонаси, 2019. 592-б.